

EXAMENUL NAȚIONAL DE ACORDARE A DEFINITIVĂRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT
17 iulie 2012

Proba scrisă
Limba și literatura rromani maternă

VARIANTA 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 4 ore.
- Subiectul al III-lea poate fi tratat fie în limba română, fie în limba rromani.

SUBIECTUL I

(30 puncte)

Drabaren o təksto thaj xramosaren nùmaj rromanesθe so mangel pes anθ-e pučhimata dine maj tele!

“Sas jekhvar jekh čhavo eŧta beršenqo. Les sas les kale bala, bare thaj kale jakha, thule phovă. Les sas les jekh kovlo vak thaj jekh šukar asaipen. Na kamelas te phenel khanč; vakărelas nùmaj atunč kana sas pučhlo. Vov sas kanutno, godăver thaj amalikano. Sas les duj vasta, duj punre, duj jakha, duj kana, panz naja jekhe vastesθe, sas jekh čhavo sar orsavu čhavo. Sathaj vov sas jekh cira verver. Kadava čhavo, o Mădălin, gelăs vaś jekhtovar k-i škòla. Sas lesqe cira dar, sosqe vov na sas k-i xurdelin thaj vov ci zanglăs sar si k-i škòla. Vov aśundăs pesqe amalenθar so k-i škòla irinel pes, drabarel pes, rangărel pes ...

Nakhlăs jekh čhon, nakhlăs duj, nakhlăs maj but ... o čhavo zalas thaj avelas školaθar. E čhavesqi daj kamelas so laqo čhavo te zal školaθe te siklòl lil, te avel lośalo anθ-e pesqo trăjo. I daj diklăs so o čhavo si ruślo thaj pučhlăs les sar pučhelas les savorre dësesθe:

- Mirro čhavo, so kerdăn tu adës školaθe?

- Daje, mirri siklărni si lačhi, tha` sosθar na mothovel voj kadă sar vi ame mothovas khere?

Me ci xakărav so voj phenel. Sar te siklòvav me te drabarav kana me ci xakerav la?

- Mirro čhavo, tiri siklărni si gazi, voj ci zanel amari rromani čhib. Tire školaθe na si rromane siklărne. Te kames te vastdes avere čhaven sar tu, trobal te zas školaθe te areses tu siklărno thaj te mothoves rromanes e čhavença. Kames tu kadaja buti?

- Va, kamav, avelas miśto te zas k-i škola thaj te xakăres so phenen kodola kaj siklăren tut. Me ka zav školaθe te aresav siklărno rromane čhibăqe.”

(Kamav te aresav siklărno! - palal i Noemi Palfi-Tamaś)

1. Sikaven savo čhand/ fălo le xramosaripnasqo si kadava xramosaripen (lirikano, epikano vaj dramatikano)? Sosθar? **5 pùntură**
2. Xramosaren anθ-e 5-7 rëndură sar trobalas te avel/ te phiravel pes e siklòvnença jekh siklărno rromane čhibăqo! **5 pùntură**
3. Alosaren anθar o dino təksto śtar paśnavnă/ adžektivură! **4 pùntură**
4. Ambolden/ nakhaven rumunikanesθe o təksto dino maj opre! **6 pùntură**
5. Nakhaven i sintagma ***i rromani čhib*** anθar le savorre 8 kèzură, vi ka-o jekhipen, vi ka-o butipen! **5 pùntură**
6. Alosaren anθar o təksto dino maj opre jekh kernavni/ vërbo thaj den i paradigma lesqi ka-e savorre mòdură vi verbosqe vaxta! **5 pùntură**

SUBIECTUL al II-lea

(30 puncte)

1. Keren e ideenqo plăno e rromane tekstosqo dino ka-o SUBIJĚKTO I. **10 pùntură**
2. Den panz operacionălo obijektivură k-aśti te siklăren o rromano təksto dino ka-o SUBIJĚKTO II! **10 pùntură**
3. Keren jekh evaluaciaqi fiśa savi śaj te utilizisaren/ labăren la ka-e klasaqo kotor **O adžektivo!** **10 pùntură**

SUBIECTUL al III-lea

(30 puncte)

Formele educației (educația formală, educația nonformală, educația informală): definirea, analiza și interdependența conceptelor.